Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 172 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 7-го СЕРПНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 7, 1980 No. 172 VOL. LXXXVII.

КОНҐРЕС ЗСА ДОМАГАЄТЬСЯ ПРІОРІТЕТУ ДЛЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Вашінгтон. — Конгрес ЗСА прийняв резолюцію, запропоновану конгресменкою Мллісент Фенвік, республіканкою з 5-го дисктрикту в Ню Джерзі, яка вимагає від Уряду ЗСА, щоб його представники справу прав людини ставили на перше місце на конференції 35-ох держав-сиґнаторів Гельсінкських угод яка відбудеться у Мадриді.

Головною метою цієї резолюції є перешкодити представникам Совєтськго Союзу й інших комуністичних держав, які найбільше порушують права людини, скерувати наради Мадридської конференції в іншому напрямку.

Від підписання Гельсінкської угоди проминуло п'ять років. Остаточний акт цієї угоди був підписаний 1-го серпня 1975 року представниками 35-ох держав, включно з Совєтським Союзом, Канадою і З'єднаними Стейтами Америки. Гельсінкська нарада була також відомою під назвою Конференція для справ безпеки і співробітництва в Европі і головним її завданням було зміцнити співпрацю на відтинку безпеки, економіки, культурного обміну тощо. Ґоловними, однак, справами на конференції були проблеми порушення багатьма країнами світу основних прав людини. Учасники конференції звертали особливу увагу на ці проблеми, маючи на увазі відносини у поневолених Москвою країнах і її сателітних державах, де свобода людини є цілковито відсутня.

У прийнятній Конгресом резолюції звертається увагу на потоптання прав людини у Совєтському Союзі, Чехо-Словаччині і в інших країнах, які підписали Гельсінкські угоди.

Резолюція вимагає від американської делеґації на Мадридську конференцію, яку, як відомо, очолює колишній генеральний прокуратор Ґріффін Белл, щоб вона піднесла справу прав людини на повну ширину і виступила в обороні Гельсінкських груп оборони в комуністичних країнах. В іншій секції цієї резолюції звертається увагу на намагання Совєтського Союзу і його сателітів відвернути увагу учасників конференції, раніше в Беоґраді, а тепер в Мадриді від справ т.зв. третього кошика, які включають нагляд над людськими правами.

Конґресменка Міллісент Фенвік виявила своє вдоволення, що резолюція була схвалена вчасно у саму річницю підписання Гельсінкської угоди. „Коли представництва 35-ох держав світу заявили в Гельсінках, що справа прав людини є міжнародною проблемою, а не внутрішніми справами поодиноких держав, ми повинні ближче запізнатися з цими проблемами і давати всяку допомогу особам, права яких загрожені", — заявила конґресменка Фенвік.

Почин у переведенні резолюції вийшов з організації Американці за права людини в Україні, яка працює активно в Ню Джерзі.

Хор „Думка" з Ню Йорку завітає на Союзівку

Союзівка. — Цьогорічні програми на Союзівці відкриваються перед гостями цієї оселі УНСоюзу щораз то цікавішими імпрезами, відкриваються своєю різноманітністю та добрим репертуаром.

Вож цього тижня там відбудуться дві атрактивні імпрези.

У першій з них у суботу, 9-го серпня — виступ відомого хору „Думки" під диригентурою Семена Комірного, з відповідним до вакаційного сезону репертуаром.

Опісля, як звичайно, на площадці „Веселки" відбудеться забава, учасникам якої приграватиме до танців оркестра „Іскра".

Друга атракція — це виставка мистецьких праць графіка і маляра Якова Гніздовського, відкриття якої відбудеться у неділю, 10-го серпня вранці на залі „Веселки".

Союзівка відома із своїх виставок протягом літнього сезону, вож досі тут відбулися виставки таких мистців, як: Темістокля Вирсти, Любослава Гуцалюка, Михайла Мороза та молодої мисткині Христини Головчак-Дебарри.

Аґенство ТАСС накинулось на американського журналіста

Москва. — Совєтське пресове агенство ТАСС обвинуватило в понеділок, 4-го серпня, відомого американського журналіста Данна Ратера у співучасті у вбивстві трьох афганських селян в березні цього року під час його перебування в Афганістані. ТАСС, покликаючись на афганську газету заявляє, що Ратер, кореспондент телевізійної сітки Сі-Бі-Ес, брав безпосередньо участь у замордуванні трьох афганців. ТАСС не робить Ратерові власних закидів, але повідомлення так сформуловане немов би Москва погоджується з афганським обвинуваченням.

В Ню Йорку Ратер, заявив через телевізійну сітку у якій він затруднений, що повідомлення ТАСС-у є „абсолютною видумкою" і не має жадних обґрунтувань. Він назвав це обвинування „цілковитою фальшивкою від першої до останньої літери".

Совєтське обвинувачення сперте, згідно із совєтською інтерпретацією, на розповіді двох повстанців, які раніше боролися проти урядових і совєтських військ в Афганістані, а пізніше перейшли на сторону уряду. Згідно з цією розповіддю, група американських кореспондентів, у якій немов би мав бути Ратер, нав'язала зв'язок з повстанцями з метою сфільмувати їхню боротьбу проту урядових військ і їхніх совєтських протекторів. Кореспонденти були пероодягнені в одяг місцевих повстанців. Після атаки повстанців на селище, — переповідає далі совєтське агенство, — перебрані кореспонденти брали участь у замордуванні місцевих селян і фільмували сцени морду.

Совєтські війська посилюють наступ у Афганістані

Ісламабад, Пакістан. — Уже від довшого часу добре поінформовані чинники про положення в Афганістані заповідали, що в короткому часі після XXII Олімпіяди в Москві совєтські частини почнуть генеральний наступ в Афганістані з метою у якнайкоротшому часі зломити спротив національних сил у країні, а крім цього широким зруйнуванням промислових споруд і запасів харчових запасів знищити базу повстанських формацій. Ще не закінчилася Олімпіяда в Москві, як більші з'єднання Червоної армії перевели наступ на ґарнізонове місто Ґгазні на південь від Кабулю й на інші пункти опору, одначе дотепер ще не ясно, чи це початок широкої офензиви, а чи тільки підгтова випадових баз для неї.

Перейшли до повстанців

Згідно з інфомаціями з афганського ґарнізону в Ґгазні, який складався із 5,000 бійців, около 4,500 відійшли до повстанців, забравши зі собою зброю. Це облегшило совєтським частинам наступ на це місто. Після здобуття й очищення Ґгазні совєтські частини перенесено в інші напрями, де також афганські вояки перейшли до повстанців, або де були скупчення повстанських сил. Головна частина совєтських військ повела наступ на військову базу в Тангі Вардак. Боротьба за базу Тангі Вардак була важкою, бо загинуло в ній около 300 повстанців і 200 совєтських бійців.

Звільнили усіх іранських демонстрантів з ув'язнення

Отісвілл, Н. Й. — У зв'язку з тим, що вашінгтонські чинники не висунули жадного обвинувачення проти іранських студентів, прихильників теперішнього диктатора аятолли Хомейні, які під час демонстрації у Вашінгтоні 27-го липня зводили бійки з противниками теперішнього режиму в Ірані і поліцією, суд і Служба імміграції й натуралізації не мали підстави дальше держати 171-го іранця тут у федеральній в'язниці і вони всі були звільнені після чотирьох днів переслухування та перевезені до Ню Йорку.

„Ми не маємо більше причин держати їх в ув'язненні", — заявив представник Служби іміграції і натуралізації Генрі С. Доґін, директор нюйоркського дистрикту. Він при тому відмітив, що 168 студентів доказали, що вони досі льояльно ставились до американських іміґраційних законів, двоє доказали документами, що вони прибули до ЗСА як еміґранти і дістали право перебування, а один перебуває в Америці на статусі туриста.

Після звільнення іранських студентів їхні оборонці висували злісне обвинувачення проти поліції та працівників Служби іміґрації і натуралізації, що вони, мовляв, вживали фізичної сили супроти ув'язнених. Натомість шість мусулманських і католицьких духовників, які відвідували студентів у в'язниці, заявили, що всі вони в доброму фізичному стані і ніхто з них не висував жадних зажалень супроти поліції і обслуги в'язниці.

Л. Власова бажає виїхати на Захід

Москва. — Пресові аґенства інформують, що Людміла Власова, балерина Большого театру в Москві, яка, як відомо, „добровільно" повернулась була до Совєтського Союзу минулого літа годі як її чоловік Александр Ґодунов залишився у З'єднаних Стейтах Америки, бажає тепер виїхати на Захід до мужа і, згідно з її інтерпретацією, совєтські офіційні чинники обіцяли позитивно полагодити її прохання про видачу візи.

Деніс Блевет, кореспондент лондонської газети „Дейлі Мейл" у Москві, заявив, що Власова сказала йому у суботу, 2-го серпня, що совєтська влада не ставитиме спротиву у її виїзді, бо йдеться тут, мовляв, про злуку родини. Покищо Власова не знає коли вона отримає візу — це може статися за кілька днів або за кілька тижнів. Не відомо також чи Власова залишиться на Заході чи тільки, відвідавши мужа, повернеться до Москви, виконавши, як загально міркують західні кореспонденти, якусь досі невідому місію.

Кореспонденти твердять, що в Москві вже давно ходили поголоски про бажання Власової поїхати на відвідини до свого мужа і що про це своє бажання вона повідомила офіційні чинники. У відповідь їй заявили, що совєтська влада не матиме нічого проти таких відвидин. Західнім кореспондентам не вдалось нав'язати особистого контакту з Власовою. Деякі офіційні особи в Москві заявили, що їм відомо, що Власова „любить свого чоловіка і тужить за ним".

У світі

ПОЛІТИЧНИЙ ТИСК НА ПРЕМ'ЄРА Менахема Беґіна і його привладну коаліцію зростає з уваги на його радикальну політику. Проти цього висловлюється велике число жидів діяспори, які навіть творять різні комітети для зміцнення натиску на нього. Особливо зріс той натиск після схвалення ізраїльським парляментом закону при приєднання цілого Єрусалиму до Ізраїля і перенесення туди центральних державних установ. Хоч Єгипет після цього не зірвав дипломатичних розмов з Ізраїлем про надання автономії палестинським арабам, але засудження цього кроку у світі майже усіми країнами, тепер відчуває Ізраїль. Це стало причиною зміни думки Беґіна і його уряду про нові вибори до ізраїльського парляменту. Другий заступник прем'єра, Сімґа Ерліх, заявив, що він вже перед декількома тижнями домовився з Беґіном про потребу приспішити вибори. Беґін формально цього не потвердив, але заявив, що, якщо інші члени коаліції будуть тієї самої думки, то він готовий розписати вибори навесні наступного року.

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМ аґенства Ройтерса у Варшаві при кінці червня ц. р. відбувся перед військовим трибуналом процес проти високо поставленого державного урядника Лєшка Хроста під замітом шпиґунства на користь однієї з держав НАТО. Хроста засуджено на 25 років в'язниці, беручи до уваги його високий державний пост, а в парі з тим і великі шкоди, які він, на думку суду, наніс теперішньому режимові. Як заступник керівника департаменту міністерства промислу Хрост часто виїздив за кордон в справах міжнародної торгівлі. В часі поїздок він відбував контакти з чужою розвідчою службою, якій він постачав матеріяли також прямо з Польщі умовленими дорогами.

ПРЕЗИДЕНТ МЕХІКО, Хозе Льопез Портільйо, відбув чотириденну візиту в Кубі. На Кубі він відвідав цілий ряд промислових і сільсько-господарських осередків та відбув зустрічі з Фіделем Кастром та його найближчими співробітниками. В часі моторкади мехіканського президента по вулицях столиці Куби Гавани вітали його тисячі мешканців міста. На закінчення побуту Портілья в Гавані підписано 11 мехікансько - кубинських договорів, які обіймають торговельну співпрацю, обмін технічною експертизою, культурний обмін та в загальному були спрямовані на зближення між тими країнами і зміцнення співпраці між ними.

В Америці

ДЖЕРЕМАЯ Б. БЛУМ, демократ з Бруклину, який свого часу безуспішно намагався заблькувати реномінацію Гю Кері на губернатора нюйоркського стейту, погодився очолити організацію „Демократи за вибір Реґена на президента ЗСА". Блум, колишній стейтовий сенатор, а також демокравічний асемблімен Самуель Гірш, пляьнують стрінутись з Роналдом Реґеном і опісля офіційно проголосити створення організації „Демократи за Реґена".

КРАЙОВА АСАЦІЯЦІЯ ГУБЕРНАТОРІВ, яка тепер відбуває свої наради у Денвері, Коло., не зайняла виразного становища до справи спору між президентом Джіммі Картером і сенатором Едвардом Кеннеді, кандидатами на президента з Демократичної партії, наголошуючи, що Асоціяція не може вмішуватись у справи напередодні Конвенції Демократичної партії, яка, як відомо, має розпочатись в Ню Йорку вже 11-го серпня ц. р. Губернатори радше поділились у своїх поглядах: демодрати критикували републіканську плятформу, а республіканці звертали увагу на „ерозію лідерства Джіммі Картера".

УСІ ЧОТИРИ КАНДИДАТИ НА ПРЕЗИДЕНТА — Джіммі Картер, Едвард Кеннеді, Роналд Реґен і Джон Андерсон, виступили з привітами на річній конвенції Крайової Міської Ліґи і відвідали у шпиталі простреленого президента цієї Ліґи Вернона Е. Джордана у лічниці в Ню Йорку. Реґен розмовляв з Джорданом 45 хвилин у його приватній кімнаті а опісля виступив на конвенції з кортким привітальним словом. Президент Картер виступив на цій конвенції в середу, 6-го серпня. Кандидати надіються здобути неґритянські голоси під час президентських виборів в листопаді цього року. Сенатор Кеннеді і конґресмен Андерсон обіцяли повну співпрацю з Ліґою.

ГЕЛЬ ВИМАГАЄ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА САМОВИЗНАЧЕННЯ

Іван Гель

Ню Йорк, Н. И. (Пресова Служба ЗП УГВР). — Передаємо текст звернення українського політичного в'язня Івана Геля до Верховної Радц СССР.

Гель відбуває 10-річний термін ув'язнення у Мордовських таборах, після чого його ще жде 5 років заслання. Це його другий присуд. Вперше він був заарештований в 1965 році і засуджений на 3 роки таборів. Вдруге — в 1972 році під час ширшого погрому української інтеліґенції.

„Верховній Раді СРСР, Комісії законодавчих передбачень. Гель Іван Андрійович, 1937 року народження, засуджений на 15 років позбавлення волі за ст. 62 ч. II КК УРСР, Мордовська АРСР, ст. Потьма, Сосновка, Х 385/1-6.

30 років тому, 10 грудня 1948 року, з високої трибуни ООН проголошено Загальну декларацію прав людини. В числі держав-учасниць, що склали, прийняли й підписали, а отже зобов'язалися надати правових норм і втілити у життя декларовані принципи Великої хартії людських свобод стояв підпис СРСР.

В останньому, звичайно, безсумнівний парадокс та іронія історії. Парадокс, оскільки свій підпис дала держава, політична система якої лише одним терміном „диктатура", а теж природою режиму, що диктує цей термін, протиставила себе свободі. Іронія, оскільки це підписала держава, насильницький апарат якої з моменту утворення вже першими своїми заходами.. (нерозбірливо) продовжуючи традиції грубого насильства, придушує найелементарніші права людини. Парадокс та іронія, оскільки одним із фундаторів Декларації стає держава, тоталітарна диктаторська сутність якої взагалі несумісні з поняттями: гуманізм, демократія, право і законність.

Декларація проголошує право людини на життя свободу, особисту недоторканість. І СРСР ставить свій підпис під документом саме в той час, коли багатьом народам імперії, в тому числі й українському, створено умови буття, в силу яких вони приречені, як нації, зникнути з етнографічної карти землі, коли арешти, масові репресії стали повсякденною нормою життя і це суцільне явище породжує індивіда — людину зі страхом, коли мільйони людей, безневинно запроторених в концтабори, масово гинули від примусової каторжної праці, дистрофії, нелюдських умов життя.

Декларація проголошує свободу переконань та віроісповідання, дає людині право бути на своїй землі і бути на ній українцем, вірменом, литовцем, калмиком. І СРСР лицемірно поставив свій підпис під документом саме в той час, коли імперська державна м а ш и н а, заборонивши Українську католицьку

(Закінчення на ст. 3-ій)

13-річна Катруся Бохна згинула в нещасливому випадку

Філядельфія, Па. — Від секретаря 239-го Відділу УНСоюзу у Філядельфії наспіла вістка про нещасливий випадок членів цього Відділу родини Бохна, який стався в неділю, 3-го серпня, в дорозі до Атлянтик Сиҭі.

У випадку згинула 13-річна доня Катруся Бохна. Мати Ольга лежить у лікарні в критичному стані, а батько Микола тяжко потурбований.

Парастас за покійну Катрусю Бохну буде відправлений в п'ятницю, 8-го серпня, о годині 8-ій вечора в похоронному заведенні Гасина у Філядельфії.

Відбулася маніфестація ТПН біля Статуї Свободи

Фрагмент з маніфестації біля Статуї Свободи.

Ню Йорк (О.С.). — У неділю, 20-го липня, на острові Статуї Свободи відзначено 21-ші роковини Тижня Поневолених Націй маніфестацією, у якій взяли участь американські достойники та представники етнічних груп поневолених народів.

На цю маніфестацію, у якій взяло участь понад — 400 осіб, учасники прибули з національними прапорами, транспарантами та плякатами, а дехто в народних одягах, щоб задемонструвати свій протест проти совєто-російського імперіялізму, колоніялізму, ґеноциду та русифікації неросійських народів у СССР, та вимагати свободи і національної незалежности цих неросійських націй, як також відновлення національної суверенности Афганістану.

О год. 2-ій по полудні д-р Валентина Калиник, голова організації Американці за Визволення Поневолених Націй (АБПН), привітавши присутніх, відкрила оф'ційну частину. Присягу американському прапорові виголосив разом з присутніми Тайтус Ференк, член Американської асоціяції в обороні родини, традицій і власности. Майкел Роздіґайтіс, член литовської громади, проспівав американський національний гимн. Потім о. І. Ткачук, настоятель української православної церкви Всіх Святих, прочитав молитву та поблагословив маніфестантів.

Д-р В. Калиник у своїй промові підкреслила, що Москва, під плащиком інтернаціонального комунізму, створила найбільшу совєто-російську колоніяльну імперію, яка ув'язнює понад 120 народів; що в неросійських республіках (Україна, Білорусія, Грузія, Литва, Латвія, Естонія та інші) ведеться посилена русифікація та переселення росіян на етнічні землі поневолених народів при допомозі т.зв. „мікрорайонів", збудованих у містах, куди поселюють росіян за рахунок депортації та вивозу населення поневолених Москвою народів. Вона закликала всіх до об'єднання інтенсивної співпраці разом з американськими патріотами. „СССР — колоніяльна російська імперія мусить бути розчленована — і тоді на її місце, на своїх територіях, поневолені народи відбудують свої вільні, національні незалеж-

(Закінчення на ст. 3-ій)

На Союзівці відбувся тенісовий турнір у подвійній грі

Фіналісти, організатори і гості після вручення нагород.

Союзівка. — Двадцятьодна пара знагунів і змагунок взяла участь у тенісовому турнірі подвійних гор, який відбувся тут на сімох кортах цієї оселі УНСоюзу в суботу і неділю, 2-3-го серпня, при змінливій погоді. Змагання закінчилися у неділю по полудні, не зважаючи на зливну бурю, яка навістила східнє побережжя ЗСА вночі зі суботи на неділю.

У групі чоловіків, в якій стартувало 10 пар першу нагороду Союзівки закріпила за собою пара Роман Ракочий, мол., і Олександер Олинець, перемагаючи у фіналі Юрія Савчака і Зенона Снилика вислідом 6-2, 6-2. У півфіналах Ракочий-Олинець перемогли Юрія Петрикевича і Юрія Витановича вислідом 6-4, 4-6, 6-1, а Савчак-Снилик-пару Юрій Вальчук-Юрій Рабець вислідом 6-1, 2-6, 6-1. У рунді переможених, тобто пар з одною програною, перше місце здобули Ігор Луків-Степан Федоровський, перемагаючи у фіналі Євгена Котика і Юрія Білика, 6-0, 6-1.

У групі мішаних пар, в якій змагалось сім пар перше місце здобули Богданна Товпаш — Ю. Вальчук, перемагаючи у фіналі Катрю Таращук і Юрія Диця вислідом 6-4, 4-6, 6-2. У півфіналах Товпаш-Вальчук перемогли Ю. Савчука і його доню Таню вислідом 6-4, 4-6, 6-4, а Таращук-Дицьо—Ігоря Лукова і його дружину Ольгу вислідом 7-5, 6-4. Родина Савчуків не поїхала домів без чаші, бо молодша дочка Ю. Савчака — Ліда — добилась перемоги з кузином Адріяном Кутком у групі переможених, перемагаючи у фіналі пару Міра Кузик — Олесь Попович вислідом 3-6, 6-1, 7-5.

У групі юньйорів, я якій змагалося чотири пари різного віку, перше місце здобули брати Денис і Корнило Чорній, перемагаючи у фіналі братів Юрія і Ореста Цікалів вислідом 6-4, 6-4. Третє місце здобула пара Роман Кручовий і Степан Базюк.

Нагороди Союзівки фіналістам вручили: управитель оселі Володимир Квас, конферансьє Аня Дидик та члени турнірової комісії інж. Роман Ракочий, ст., провідник турніру, Ю. Сав-

(Закінгення на стор. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper (SECD 530-420) published daily exept Sundays. Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає

Передплата: на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Песимістичне насвітлення

Українці в діяспорі, як теж український нарід в Україні, знаменито обізнані з усією суттю російського комуністичного імперіялізму та з його практичними приміненнями.

На жаль, не так воно серед інших народів, включно зі ЗСА, де надто часто всякі совєтські декларації, угоди та міжнародні договори беруться за добру монету.

Після загарбання Афганістану збройною силою Москви минулого грудня в американському суспільстві переходять важливі переоцінки й ревізії американсько-совєтських взаємовідносин, а головно в цьому питанні, чи СССР є дійсною загрозою для Америки.

Один із американських дипломатів, експерт совєтських справ, колишній американський амбасадор до СССР Малколм Тун, по восьмох роках дипломатичної служби минулого року зрезиґнував зі свого становища, мотивуючи це тим що, на його думку, Державний департамент далеко більше полягав на інформаціях совєтського амбасадора у Вашінґтоні Анатолія Добриніна, чим на власного амбасадора в Москві.

Амб. Тун об'їжджає тепер Америку з доповідями на тему совєтської системи, висловлюючи своє переконання, що СССР є сповнений ненависти до Америки і перепоєний бажанням її знищити, тому, що єдина Америка є тією силою, яка є заборолом на шляху московським імперіялістичним затіям.

Ось головні висновки з доповідей амб. Туна:

Совєтська система віддзеркалює комплекс вартостей і принципів, які є в діяметральній протилежності до тих вартостей, що їх має Захід. Тому в Москви немає толеранції ані до приватних осіб, ані теж до організацій, в яких відмінні погляди на історію людства. Крім ідеології, географія і історичний досвід відіграють велику ролю у формуванні совєтсько-російського світогляду. Як російські царі, так і нинішні комісари, є прямо насичені патологічною параноєю щодо „безпеки" своїх кордонів, а з цим вони поширюють їх назовні, як це ми бачили після Другої світової війни чи в Афганістані. Це пошукування за власною „безпекою" коштує СССР дуже багато, а в цьому позбавлення мільйонів людей в СССР їхньої волі, нормального добробуту та напруження відносин з рештою держав світу. Поняття тотальної „безпеки" для СССР означає „брак безпеки" для інших держав, бож агресивна політика Москви, поширювання комуністичних впливів шляхом підбоїв нарушує основи світового миру.

Америка, одначе, мусить вдержувати стосунки з СССР, при цьому пам'ятаючи про такі основні істини, які торкаються СССР:

Поперше, що совєтський погляд на події світу є цілковито протилежний до нашого погляду; ми мусимо бути свідомими, що Москва безнастанно поширюватиме своє панування в світі, якщо, на її думку, це їй пощастить без війни; Захід повинен теж мати на увазі те, що уряд СССР не придає ніякої ваги тому, що Америка говорить, а тільки тому, які її дії. А з цим „Доктрина Картера" в справі Перської затоки не має найменшого значення для СССР, коли там немає американських збройних сил.

Амбасадор Тун вірить, що напруження між Америкою і СССР триватиме так довго, доки до влади в СССР не прийде нове покоління совєтських провідників, яке буде більше зацікавлене в добробуті власних громадян як в поневоленні чужих народів.

„Американці не повинні брататися з росіянами, навіть тоді, коли вони ведуть переговори з ними. Між нами і ними немає спільних інтересів, хіба одне бажання — і того не можна бути певним — уникнути атомову війну", — твердив американський амбасадор.

Насвітлення совєтської політики, що його в своїх доповідях передає до відома американському народові амбасадор Тун — дуже песимістичне, проте з цією аналізою повинні як американці, так й інші народи світу основно познайомитися.

Т. Т.

УКРАЇНСЬКЕ ПРАВОСЛАВ'Я ПОЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ

(3)

До цієї категорії звіт зачисляє черновецького єпископа Саву, львівського митрополита Николая та житомирського архиєпископа Палладія.

Два православ'я

Кожна релігія, вростаючи в даний національний ґрунт, втягає в себе елементи народних звичаїв і обичаїв, духовної творчости, стиль життя народу, і таким чином зростається з ним, стає невідривною, органічною частиною його життя, формуючим духовим чинником у ньому. Особливо слідно це в таких універсальних релігіях як християнізм. Християнізм, не затрачуючи нічого зі своїх універсальних і вічних правд, на кожному національному ґрунті збагачується вартостями даного народу і перебирає у своїх виявах багато дечого з характеристики даного народу.

В Україні вже від століть стоять проти себе два православ'я: українське, виплекане довгою історичною традицією, насичене духовістю українського народу, і проти нього накидуване іззовні російське православ'я, яке наповнене зовсім іншим у багатьох випадках змістом, як це має українське православ'я. В першу чергу, українське православ'я завжди лицем було звернене до народу. Воно тісно співпрацювало з державними чинниками — колись княжими, а відтак козацької держави, чи Української Народної Республіки, але воно ніколи не було слугою, органом тієї держави. В Росії навпаки: православ'я стало податливим інструментом — колись у руках царів, а тепер у руках Комуністичної партії в переведенні їхніх політичних плянів і намірів в життя. Візантійський принцип синфонії, повного підпорядкування Церкви державі і її органам, на українському ґрунті не прийнявся. Навпаки, вже від самих початків наші владики своєю поставою підкреслювали духову свободу у проповіданні релігійних учень і навіть у відношенні до князів, чи опісля гетьманів, вони ніколи не переступали лінії, яка ділить лояльність і беззастережну співпрацю від сервілізму й підданства.

Партійний кацик

У відношенні до людини українське православ'я від самого початку ставало в обороні людської гідности ізгоя, смерда, „посполитого" вірного. В російському православ'ї навпаки: Церква і священослужителі допомагали державі робити з людиною, що пануючий — цар, боярин колись, а тепер партійний кацик або державний бюрократ — хоче.

Таких різних постав, і то в кожному відношенні, дуже багато. І тому не диво, що російське православ'я, не зважаючи на всі зусилля московського центру й на свою вже тристарічну домінацію в Україні, залишилося тут тільки тоненькою поволокою зверху релігійного життя, а в його глибоку суть воно не ввійшло. І тому то православ'я в Україні завжди має свої особливі, інші як в Росії вияви, а при першій нагоді родяться намагання повернути його у властиве йому українське річище. І відбувається це завжди під тиском з двох боків: з боку людської маси вірних і з боку тих церковних чинників, які вийшли з українського народу. Героїчний, а водночас трагічний бій, що його на протязі довгих років звела Українська Православна Автокефальна Церква в Україні після окупації большевиками є досконалою ілюстрацією цьому.

Власне це, той органічний гін, духова потреба народного масиву і релігійна свідомість кращих з ієрархів Православної Церкви в Україні, не зважаючи на шалений тиск з боку органів московської влади та з боку св. Синоду у Російській Православної Церкви, проявляється і тепер. Ми ще не знаємо про якісь організовані вияви в цьому напрямі в Україні, а якщо б ми і знали, то не могли б зі зрозумілих причин публікувати, але ми знаємо про те, що загальна постава вірних і частини православного клеру зовсім інакше бачить і трактує релігійне життя, не зважаючи на те, що Православна Церква в Україні примусово влучена в систему Російської Православної Церкви. Запитайте туристів, українських і чужинецьких, які побували в церквах в Україні і в Росії, і вони вам скажуть про ті величезні різниці, які між тими двома Церквами є. Ми знаємо про те, що свідомість тих різниць є така велика, що вона турбує органи большевицької влади.

Від ліквідації Української Автокефальної Православної Церкви минуло 50 років, а большевики змушені знову почати боротьбу з нею. Не так страшить їх її привид, як свідомість, що дух українського православ'я, який був так блискуче виявив себе в УАПЦ, живе; що він, де може, проявляється; що він при першій нагоді знову виявиться в організаційних зусиллях, у намаганнях оформитися в незалежне національне тіло, — в таку церковну систему, яка розвинулася протягом довгих століть у всіх інших народів у національну Православну Церкву.

Такого типу релігійне життя, що його репрезентує Російська Православна Церква, ані українські вірні, ані справжні душпастирі прийняти настало не можуть. Вони проти того бунтуються, вони шукають форм, у яких можна було б виявити свою неросійську форму християнізму, тимбільше, що, як це вже сказано вгорі — сучасна російська православна система є повністю на службі держави і Комуністичної партії і в своїй переважаючій частині радше допомагає державним чинникам відштовхнути лю-

(Закінчення на ст. 3-ій)

Володимир Мацьків

ВАКАЦІЇ І НАШІ ДІТИ

Так уже складається, що кожна працююча людина дуже терпеливо очікує своїх вакацій. Вона хотіла б хоч на кілька днів забути про всі свої труднощі, що пов'язані з її працею. Вона теж виїхала б радо зі свого дому, щоб хоч на деякий час позбутися усіх недомагань та клопотів, що їх приносить життя.

Із більшою нетерпеливістю очікують вакацій діти чи молодь, які ходять до школи, щоб на деяку пору звільнитися від усіх своїх обов'язків, які накладає на них школа.

Це очевидно вповні розуміють усі батьки, але цей вакаційний час та їхнє дозвілля треба як слід обдумати та зорганізувати, щоб у висліді вони принесли якнайбільше користи підростаючій дитині, бо час проминає, а оточення по-своєму діє на дитину.

Молодечі організації

Правда, в тій ділянці працюють молодечі організації Пласт, СУМ-А, ОДУМ та інші, управи яких стараються зорганізувати вакаційні табори для своїх членів. Такі вакаційні табори можуть бути дуже добрі та принести великі виховні користі, якщо їх організованість та нагляд спочиває у досвідчених руках педагогів, яким дорога кожна наша дитина, а яких, на жаль, тепер щораз важче віднайти.

У таких умовах можна мати повне довір'я та певність, що молодь винесе з таких таборів не тільки гідний відпочинок та відпруження, але й здобуде багато дечого такого, чого не здобуде вдома, або в школі, а тим більше на вулиці.

Але мусимо ствердити, що такі табори тривають відносно коротко: два, а в найкращому випадку чотири тижні. Цей час проминає дуже скоро, а вакації тривають майже три місяці. Знаємо, що велика більшість українців живе у великих містах, де помешкання не дуже обширні, бракує подвір'я та городців коло хат, а вулиці розігріті до нестями і повні руху, і в ніякому разі не надаються, щоб на них могла перебувати і розважатись молодь. Перебути два місяці, чи й довше в таких умовинах, не так легко, не зважаючи на те, що це вакації і немає шкільної праці.

Тому батьки, яким залежить на належному вихованні їхніх дітей, таки повинні щось придумати, щоб вакаційний відпочинок був справжнім дозвіллям та приніс якнайбільше користи і для фізичного і для духового розвитку їхніх дітей.

Добре було б, якщо б хоча частина українців, які постійно живуть поза великими містами, могли б прийняти на вакації кількоро дітей своєї ближчої, чи дальшої родини, яким дали б змогу провести літній час подальше від великоміської метушні та небезпек, запевняючи їм нагляд та опіку.

Півтабори

Коли ж цього ніяк не пощастить осягнути і діти таки були б примушені залишитися у великих містах, можна б тим дітям зорганізувати щось в роді півтаборів. Діти під певним доглядом старшої, досвідченої особи виїздили б хоч на кілька днів денно поза місто та провели б час на свіжому повітрі. Подібний виїзд можна б зорганізувати в тих днях, в яких батьки вільні від праці.

Якщо при всіх заходах важко використовувати весь вільний час, то дуже добре було б його зужити на читання української книжки. Таке читання уявно перенесе молодих читачів в Україну, повелить перебувати їм серед своїх рідних людей та відтворить у їхній уяві минуле українського народу, а також вкаже їм на те, що кожен свідомий українець повинен знати і належно розуміти.

Розумне зорганізування вакаційного відпочинку для нашого молодого покоління особливо потрібне в теперішніх часах, коли обставини, в яких живемо мають великий вплив на наше молоде покоління, і воно починає відсуватися від своїх ровесників та українського народу, занедбуючи мову їхніх батьків, а то й інколи відрікається від усього, що його лучить з українською землею та українським народом.

Лука Луців

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

Микола Руденко. ЗА ҐРАТАМИ. Поезії, 1977-1978. Передмова Надії Світличної. Сучасність, 1980. Обкладинка Тита Геврика. Світлина поета. Ст. 222

Авторка передмови „На хресті за вільне слово" Надія Світлична додає, що в цій збірці кілька кінцевих творів були написані в 1979 році.

Недавно писали ми в „Свободі" про поезії Миколи Руденка і там підкреслювали те, що він високо стояв у Комуністичній верхівці в Україні, але пізнав правду про те, як то „комуністична" Москва русифікує Україну, наслідуючи російських царів, зрезиґнував зі свого упривілейованого становища та почав обороняти Україну, знаючи, що це заведе до тюрми.

Тепер перед нами збірка його поезій, написаних вже „За ґратами", яка закінчується поезією:

Усе пізнавши
й перепивши,
Стою безгрішний,
мов Адам.
З криниць небесних
мудрість пивши,
Що я нащадкам
передам?

А ось що:

„Щоб власний дух зуміли з'єднати з подихом Буття", а тоді Творча Сила „в плоть зодягне незримий дух".

Дух живе безіменно —
Як повінь весняна,
Як грози.
Він не стане
державним додатком
До ваших
великих знамен.

Поет любить людей, але між ними

Так мало
непогорблених прямих
Окрилених
високою метою.
І хто нас визволить
від нас самих —
Від страху перед
правдою святою?

Авторка передмови Надія Світлична підкреслює те, що М. Руденко уважає Слово, „як основну зброю в боротьбі поміж духом Світла і Пітьми" і пише заповіт своєму синові, щоб „за Вільне Слово вирушив на хрест". Світлична пише:

„Слово поета — це та жайворонкова пісня, якою він єднає землю з небом, це те, що виділяє людину з-поміж усього живого на світі".

Ми подивляємо Миколу Руденка, що в тюрмі зміг написати стільки поезій, і то творів, що мають дійсну поетичну вартість. Як зразок наведемо частину вірша „Цибулина".

Біля брами тюремної,
мила, не плач —
Не розтопиш
сльозою цеглину...
На Великдень мені
передав наглядач
Твій дарунок —
просту цибулину.

Як ти знала, що тут
серед випарів зла,
Де за стінами
стогнуть невтішні,
Цибулина для мене
дорожча була
За троянди
й жоржини розкішні.

Я дарунок отой
примостив біля ґрат -
І невдовзі
проклюнулось диво:
Зеленіє росток —
вільних погонів брат,
Мов заглянула
в камеру нива.

•

Н. Світлична згадала, що Руденко любить філософувати, але вона брала до уваги поеми поета, написані на початку 1979 року. Маю на увазі „Метафізичну поему" і „Адамове ребро".

У „Метафізичній поемі" поет зрікається давнішого життя:

Зречусь легких видань,
газетних віршів,
Чиновних шанувань
та орденів;
І навіть слави —
слави ветерана,
І хати
у розкішному саду,
І добрих страв,
і спокою для рани,
І врешті
до в'язниці побреду.

Тепер поет заявляє, що „справжній Всесвіт — лиш те, що обжито зсередини Духом. Він конечний... Він — сфера у сфері... Він — Бог..."

Ця поема оптимістично кінчається: „Розпадуться колючі дроти, на кордонах зростуть лісосмуги, солов'ї прикордонникам прийдуть на зміну — мої солов'ї".

В поемі „Побачення" поет вірить, що

Не вмре Дніпро.
І ми не повмираєм.
Засяє сонцем
неба синій дах.
І стане Україна
справді раєм —
Лиш Змія
не виховуйте в садах!

Цікава фабулою поема „Адамове ребро", з якої наведемо тільки дві строфи, що свідчать про оригінальність поетового задуму, в порівнянні з Біблією, а решту нехай читає читач в оригіналі:

Адам і Ева,
мов маленькі діти:
Ще розуміння статі
в них нема.
Жага, що має
світом володіти
В безгрішній плоті
лагідно дріма.

Невинно голі,
непорочно голі
Вони не знали
ні добра ні зла.
А за кущем на райськім
суходолі
Вже виповзав
лукавий із кубла.

• • •

Микола Руденко в „Листі синові" написав:

Не жди війни,
щоб героїчно вмерти -
Встань над мерцями,
котрі ще живі:
Нехай тобі не кулемет
насниться,
А торжество духових
перемог.
Ти одиниця,
тільки одиниця,
Та одиниця на хресті —
це Бог.

Читати поезії Миколи Руденка — це справжня приємність, получена з вірою в нашу українську перемогу.

РЕЧНИКИ БІЛОГО ДОМУ переконані, що вони переконали майже усіх впливових конґресменів про правильність економічної політики Уряду президента Картера і вірять, що більшість з них не буде голосувати за реформою податкової системи і скороченням податків в цьому році. Загально надіються, що президент Картер виступить у вересні з конкретними плянами реформи податкової системи, які будуть затверджені вже після президентських виборів.

Юл. Мовчан

ВОЛОДИМИР ВИННИЧЕНКО У СВІТЛІ ІСТОРІЇ

(До 100-річчя з дня народження письменника і державно-політичного діяча)

(2)

4. Чимало з-поміж консервативних елементів нашої громади однією з найбільших вад Винниченка вважають те, що він був „комуністом" або в кожному випадку своїми поглядами стояв дуже близько до комуністичної ідеології. На ці закиди у своїх неодноразових відповідях у пресі Винниченко давав більш-менш таку відповідь: хоч він, Винниченко, ніколи не належав до комуністичної партії, але якщо під комунізмом треба розуміти звільнення нації від національного, соціяльного чи будь-якого іншого гніту, якщо під поняттям комунізму треба розуміти повну і необмежену рівноправність людей, тоді нехай його називають „комуністом".

5. До великих мінусів Винниченкової діяльности дехто зараховує його переговори з ворогами України: переговори з Мануїльським, Раковським, спочатку з урядом Керенського, потім — з Троцьким, і т. д. і т. п. Так він брав участь у тих і багатьох інших переговорах. Але з якого то часу сам факт переговорів вважається національною зрадою? Та ж аби дійти до якогось порозуміння чи співжиття, треба спочатку з кимсь про це переговорити, і пізніше, в разі згоди, підписати ту чи іншу умову. Так завжди було і буде. Інша справа — на яких умовах підписати ту чи іншу умову? І тут знову таки, хоч Винниченко не раз навіть на свою власну руку провадив зі своїми противниками переговори, але ніколи не за рахунок заперечення чи бодай надщерблення самостійности української держави.

У світлі цього треба розглядати голосний поворот Винниченка в Україну 1920 року, який і досі викликає чимало дискусій серед нашої еміґрації. На це його дружина Розалія Винниченко в листі до автора цих рядків дає таку відповідь: „Я певна, що коли б він не поїхав на Україну в 20-му році, йому б усе життя докоряли, чому він не зробив спроби виторгувати в совєтської влади бодай деякі поліпшення в національному питанні. Мовляв, кому б, як не вам, Володимире Винниченку, треба було б це зробити (Лист з 16. VIII. 52 р.).

„Під час перебування на території СССР, — пише далі пані Розалія, — Винниченко не зрадив жодної засади, не пішов на жодний компроміс з ворогом, не зробив жодної уступки в національному питанні... І після повороту за кордон, після звіту перед своєю групою, яка послала його на батьківщину, він був критикований членами тієї групи за те, що не залишився, а іншими політичними угрупованнями був критикований за те, що не поїхав туди. Як бачите, і так і так було погано, бо нікому не можна було догодити".

Деякі обвинувачення Винниченка були просто абсурдного характеру. Наприклад, свого часу в пресі було пущено поголоску, що Винниченко під час процесу Шварцбарта поїхав до Парижу і там свідчив проти С. Петлюри. В дійсності ж виявилося, що Винниченко не тільки ніколи не свідчив проти Петлюри, але взагалі не був присутнім на тому процесі.

Але припустімо на одну секунду чи хвилину, що Винниченко, як політик, справді був „нікудишнім" і „безрадним". Але як тоді бути з його великою літературною спадщиною? Той факт, що він належить до когорти найвидатніших майстрів українського літературного слова, ніхто не може заперечити. Чи його твори також треба „викинути" чи забути, як це дехто з його ідеологічних противників хотів би зробити?

На це питання дуже добрий приклад подає маленька, — звичайно, не щодо вкладу до скарбниці світової культури, але за кількістю населення, — Норвегія. Під час Другої світової війни славетний Кнут Гамсун відверто був пішов на співпрацю з тодішнім ворогом — гітлерівським нацизмом (чого ніхто не може сказати про Винниченка, який ніколи не співпрацював з будь-яким ворогом України). Але, мабуть, жадному норвежцеві навіть на думку не прийшло, щоб Гамсуна „викинути з норвезької літератури", бо, мовляв, він співпрацював з нацистами. І тому його твори, як завжди перед тим, і далі займають почесне місце в кожній бібліотеці чи книгарні Норвегії. Норвежці і далі пишаються своїм великим письменником. Чому ж серед нас, українців, ставлення до одного з найбільш видатних письменників в українській літературі — має бути інакшим?

Тут наведу бодай деякі з найголовніших закидів проти Винниченка:

1. Чому самостійність України було проголошено аж Четвертим Універсалом? (Тобто, тоді, коли вже треба було тікати з Києва). Чому те саме не можна було зробити Першим Універсалом?

Однодумці Винниченка вважають, що спочатку українські маси ще не були підготовані до повної самостійности. Але хіба вони краще були підготовані в часи проголошення 4-го Універсалу?

2. На думку деяких патріотів, великою помилкою було те, що Національний Союз, який очолював Винниченко, підняв повстання проти гетьманату. Мовляв, як-не-як, але гетьманат формально була українська держава з усіма її правильними апаратами і засобами. Повстання привело до загибелі всього.

На це Винниченко у своїй тритомовій праці „Відродження нації" відповів так: „Отже, таких патріотів можна легко заспокоїти: української держави вже не було! З моменту гетьманського перевороту владу захопила руска буржуазія і тому й того невеликого сліду, що лишався при Ц. Раді, вже не стало". Про це він багато писав на ст. 99-102 вищезгаданої праці, і тому це справа індивідуального порядку, чи з його арґументами хтось погоджується, чи ні. Правда, дехто не без певної рації зазначає, що особисто Винниченко в такому перевороті не повинен би брати участи. Мовляв, оскільки кілька місяців перед тим гетьман без надумування наказав звільнити Винниченка з в'язниці, то йому не випадало б виступати проти свого рятівника.

3. Пишуть, що Винниченко як голова українського уряду був противником створення української армії, був за „демобілізацією українських частин у російській армії" і т. д. Кажу, пишуть, хоч жадних конкретних доказів про те, коли і де щось подібне говорив Винниченко, не подають. В дійсності ж справа була така, що на думку Винниченка, в революційні часи повинен був бути озброєний цілий народ а не лише якась його частина, бо армію може використати для своїх еґоїстичних інтересів якийсь авантюрник, щоб здобути для себе необмежену владу.

(Кінець)

Українське православ'я...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

дей від релігійного життя, а церковну організацію ослаблювати й руйнувати, ніж будувати її.

Шантаж, підкупство

Спершу большевики пробували протиставитися тому різними засобами поліційної натури: намови, шантажі, підкупство, погрози, застрашування і т. д. Коли це не помогало, приходили перенесення на нові місця, поліційні обшуки, арешти, заслання, тюрми, а дуже часто при допомозі російських церковних елементів таких „неблагонадійних" позбавляли священичого сану.

Але діло пішло так далеко, що тепер уже й це не вистачає. Тому партія й уряд, особливо його українські маріонетки рішили перейти до одвертого публічного протинаступу.

В щоденнику „Радянська Україна" з 6-го квітня ц. р. видрукуваний довший елябор у формі нібито спомину, в якому полк. С. Карин, колишній співробітник совєтської розвідки, в спомині „'Мата' і „Гандзя'" віддає перші стріли по Українській Автокефальній Церкві, попереджаючи дальші атаки на неї. Насамперед він, а під таким прізвищем, як звичайно, скриваються органи КҐБ, пише про початки УАПЦ:

„...Закон про створення так званої УАПЦ (Української автокефальної православної церкви) був виданий на початку 1918 року контрреволюційною Директорією, на чолі якої стояли Петлюра й Винниченко. Яку ж мету ставили перед нею буржуазно-націоналістичні верховоди, що продавали Україну оптом і вроздріб? Таємницю Директорії видав Лонгин Цегельський, що на ту пору був заступником міністра закордонних справ Директорії і таємним уповноваженим глави уніатської церкви митрополита графа Шептицького.

В опублікованих пізніше за кордоном спогадах він наводить розмову з Винниченком, який запропонував на чолі УАПЦ поставити Шептицького. На заперечення Цегельського: Шептицький на православного митрополита не погодиться — Винниченко тільки рукою махнув, вигукнувши: Та на якого там православного! Адже ясно, що йдеться про уніатського митрополита. Православ'я ліквідуємо...Відгородимо Україну стіною юнії від Москви раз і назавжди".

Як бачимо, „таваріщ" полковник якогось СМЕРШ-у, чи якоїсь іншої совєтської чрезвичайки виявляється добре поінформованим про справи УАПЦ, він навіть цитує історичні джерела, підфальшувавши їх відповідно до своїх потреб. Він же малощо не уболівальник українського православ'я і готовий іти на прю проти автокефалістів, які тільки те роблять, що думають, як то свою Церкву ліквідувати.

Та все таки мимохіть він з'ясовує про що фактично йдеться. Йдеться про те, що „відгородимо Україну стіною унії від Москви раз і назавжди". Так начебто тільки унія була засобом такого відгородження, а не сама православна автокефалія.

Далі полковник С. Карин пригадує, що:

„УАПЦ після того, коли таємне все більше ставало явним, коли в світлі фактів усе переконливіше викривалося її антирадянське обличчя, і більшість віруючих відсахнулася від неї, — самоліквідувалась. Про це вона прийняла рішення на надзвичайному соборі УАПЦ в Києві. Його постанова була опублікована в газеті „Комуніст" 6 лютого 1930 року.

Очевидно, „правдомовний" полковник, який так добре знає джерела, геть забув про ті брудні заходи, що їх робило тодішнє ҐПУ, щоб добитись такої „ухвали": одних вбили, одних застрашили, одних запроторили в тюрму, одних поробили агентами ҐПУ, чи як тоді називали „сексотами". Отже „рішення про самоліквідацію" не було важко добитися.

Та не зважаючи на це, прийшов 1941-ий рік і — пише далі Карин:

„Харківське єпархіальне управління опинилося в руках так званих автокефалістів. Його очолював митрополит Феофіл Булдовський, а головним помічником, правою рукою його став Кривомаз, знову натягнувши на себе попівську рясу'.

Та на тому не кінчилося „горе" для полковників кариних, їхніх товаришів і зверхників. І наш автор бідкається, що не лише митрополит Булдовський став на чолі Церкви в Харкові, а йому стали в допомогу Кривомаз та інші, які колись були православними священиками в УАПЦ і, хоч змушені ҐПУ покинути священичий сан, при першій нагоді повернулися до нього.'Знайшлися й інші достойники Православної Церкви, які — як тільки настали можливості — включилися в діло її відновлення. Карин пише:

„У першу чергу колишнього чиновника петлюрівського 'міністерства віросповідань' — Сікорського, який проживав у Луцьку під іменем 'владики Полікарпа'. Він і очолив створену заново гестапо автокефальну церкву".

Такі історичні паралелі для совєтських чиновників річ не нова. Вони майстри історичних вигадок, пов'язування зовсім незалежних історичних явищ на те, щоб осягнути свою ціль. І тепер вони випереджують назріваючі події, знаючи про відродження намагань організувати живучі в народі прагнення мати свою Церкву, вони вже готуються до протинаступу.

(Кінець)

На Союзівці...

(Закінчення зі стор. 1)

чак і З. Снилик. Секретарем комісії з рамени Карпатського Лещетарського Клюбу, який влаштовував цей другий з черги турнір в цьому сезоні, був Юрій Петрикевич.

Комісія прагадала учасникам, що зголошення до крайових змагань під час „довгого вікенду" з нагоди Дня Праці мусять бути в руках комісії до п'ятниці, 22-го серпня, включно. Зголошення, які наспіють після цієї дати, комісія не братиме до уваги. Відповідні форми появляються в українській і англійській мовах у „Свободі" і в „Українському Тижневику".

Відбулася маніфестація...

(Закінчення зі стор. 1)

ні держави", — цими словами закінчила вона свою доповідь.

Чарлза Андріянськго, представника Американсько-мадярської Федерації та АБН, голова покликав вести дальшу програму відзначення ТПН. Мирон Лесків, заступник голови Конфедерації американських етнічних груп у Ню Джерзі, зачитав текст проклямації, підписаний президентом Картером. Надіслано теж проклямації на адресу голови АБПН від губернаторів Ню Йорку Гю Кері і Ню Джерзі Брендана Т. Бирна та посадника міста Ню Йорку Едварда Кача.

В оточенні своєї свити та членів королівського Комітету прав людини Афганістану прибув на маніфестацію престолонаслідник — король Афганістану Гассан Перший. Запрошений до слова, він з жалем ствердив, що стратегічна рівновага сил похитнулася в користь СССР отже, цим самим він звертається до президента Картера з проханням створити провізоричний Афганський уряд.

Із привітальним словом виступив колишній амбасадор національного Китаю К.С. Данн, теперішній директор Координаційного центру для північно-американських справ, критикуючи комуністичну систему. Він нагадав, що їхня мала країна є надією для мільйонів у Червоному Китаї.

Голова Афганського Визвольного національного фронту ЗСА і Канади, д-р Башир Зікрія, у своїй промові підкреслив, що Афганістан ще не є поневоленим народом, що за його височодження ще й далі проходитиме боротьба. Від третьої групи Авганістану виступив провідний діяч Дженіг Радон.

Опісля з промовами виступили такі лідери: від Румунської Національної Ради виступив голова д-р Александру Брату; від балтійських народів — голова осередку АБН в Ню Йорку п. Войтаніс; від Американської асоціяції в обороні родини, традиції і власности промовляв Джон Мік, а теж редактор білоруського часопису д-р Р. Горошко, секретар Президії ради директорів АБПН зачитав резолюцію, що її одноголосно прийнято.

У мистецьких виступах брали участь Китайський Танцювальний Балет під керівництвом Бібіяні Шієт, румунський мистець Мігай Йонеску та інші.

На закінчення маніфестації відбулася церемонія покладення з квітів вінка жертвам за визволення націй у стіп Статуї Свободи; від українців вінок несла д-р В. Калиник, а від афганських організацій в екзилі д-р Б.А. Зікрія в оточенні національних прапорів і транспарантів.

Серед присутніх на маніфестації були такі українці: ред. Олег Ляценко, провідний діяч ОУН з Другої світової війни, ред. Юрій Бобровський з дружиною, о. Іван Іващук, настоятель української церкви Св. Софії в Байоні і голова парафії Св. Софії Іван Поручанський, письменниця Докія Гуменна, сумівці А. і І. Барани, Микола Зарицький, Осія Іванюк та інші. А від росіян — І. Ґурвіч, редактор російського журналу „Факти і Мислі". Роздано понад 2,000 летючок. Усією підготовою для відзначення ТПН як і фінансування цієї політичної маніфестації займалися члени Спілки Визволення України (СВУ) при співпраці зі СГД.

Часопис „Нюз Ворлд" з дня 21-го липня надрукував інформацію про маніфестацію ТПН, а 25-го липня цей часопис у рубриці „З листів до редакції" помістив позитивний відгук на цю тему.

Д-р В. Калиник з цієї нагоди одержала листа від різних політичних діячів, поміж ними від Рудольфа Блаунна, капітана американської поліції, приятеля АВПН та колишнього амбасадора Тайвану д-ра К.О. Данна.

Гель вимагає здійснення права на самовизначення

(Закінчення зі стор. 1)

церкву юридично, намагалася шляхом терору та нечуваних масових репресій ліквідувати церкву фізично і тими ж методами прогнула розправитись з наступною багаторічною визвольною боротьбою мас у Західній Україні, коли не тільки в Галичині, а й на цілій Україні панує започаткований ще в 30-их роках геноцид і знищується українська культура, свідомо і з розмахом плюндруються національні цінності і реліквії... (нерозбірливе) СРСР поставив свій підпис саме в той час, коли тотальна контроля КҐБ над словом досягла свого апогею, коли література, мистецтво, освіта, гуманітарні науки задихаються від мертвотно - цупкого зашморгу цензури... (нерозбірливе).

Сьогодні, з часу підписання Загальної декларації прав людини, минуло 30 років. Правова і суспільна ситуація в СРСР однак не змінилась. Природа політичної системи та її правова практика ті ж, що й 30 років тому... (нерозбірливе).

Як учасник правозахисного руху, що спрямовував свою діяльність (на досягнення) законности і демократизації суспільства, як в'язень сумління, що за власні переконання засуджений до 15 років ув'язнення, в День прав людини я ще раз заявляю рішучий протест тоталітарній диктатурі і беззаконню та оголошую голодівку і вимагаю:

1) реального права на самовизначення України, 2) справжньої демократизації суспільства, 3) припинення усіх широко закроєних обструкціоністичних заходів і виконання домовлености про права людини та встановлення посади намісника генерального секретаря або верховного комісара ООН у справах людини... (нерозбірливе), 4) негайного звільнення з-під варти і морального і матеріяльного відшкодування за здоров'я сім'ї... (нерозбірливе), нанесення збитків у духовній сфері, 5) права на вільний виїзд з СРСР в одну з держав Заходу

10. 12. 1978".

Загальні збори щадниці „Певність"

Минулий фіскальний рік позначався дальшою інфляцією. Всі пам'ятають, як росли з кожним днем ціни на харчові продукти та хатнє устаткування, як раптово дорожіла бензина, як зріс транспорт та взагалі все неспівмірно підскакувало в цінах. До того здержано будівельну індустрію, а продаж будинків впав до найнижчого рівня. Автомобільна промисловість сповільнила продукцію. Зросло безробіття. Ціни на золото і срібло робили карколомні скоки.

Рівнож відсотки на державних бондах великих сум осягнули досі нечувану стопу — до 18 відсотків.

У такій ситуації важко було вдержатися фінансовим установам.

Одначе, і в часі рецесії українці дальше щадили. Зростали високопроцентові сертифікати. Спілка "Певність" далі росла та мала один із найкращих доходових років.

В середу, 25-го червня, відбулися загальні збори членів української щадниці "Певність" у Чікаґо в залі дому СУМ.

Загальні збори відкрив голова ради директорів д-р П. Надзікевич. Зборами провадив президент спілки д-р Ю. Куляс. Протокол відчитав секретар інж. В. Голод. Фінансовий звіт здала Люба Левицька-Гіромнімон.

Д-р Ю. Куляс представив присутнім фінансовий стан щадниці "Певність" і схарактеризував економічну ситуацію в ЗСА. У звіті він зазначив, що уряд більш інтенсивно почав боротьбу з інфляцією. Відсотки на державних бондах в другій половині 1979 року й у перших місяцях 1980 року були найвищі в історії цієї країни. Це викликало відплив гроша з банків і щадниць, що в свою чергу спричинило брак гроша на морґеджі для купна чи будови домів. Загальмовано дещо ріст інфляції, але економія перейшла в повну рецесію. Високий відсоток на позиках майже вповні стримав будову й продаж домів, зменшено продукцію авт, а інші індустрії сповільнили виробництво і також звільняють робітників.

"Віримо, — казав далі д-р Куляс, — що найгірша економічна криза в Америці вже за нами. Відсотки приходять вже до більшої стабільности і ми повинні внедовзі побачити познаки пожвавлення в економіці. Надіюся, що з покращанням економічного клімату наша установа буде розвиватися ще краще".

Ось кілька циферних даних, які характеризують дальший ріст спілки "Певність":

Щадниця "Певність" у Чікаґо зросла за рік на 6 мільйонів долярів, осягнувши понад 55 мільйонів оборотового капіталу. Виплачено дивіденду в сумі близько 3 мільйони дол. Видано для громадянства 171 тисячу долярів. Чистий дохід за один рік виніс понад півмільйона дол., які приділено до резерви та нерозділеного доходу.

Звіт із Контрольної комісії здав д-р Р. Кобилецький.

З рамени номінаційної комісії здав звіт та представив кандидатів до нової дирекції Д. Багрій у такому складі: д-р Ю. Куляс, д-р П. Надзікевич, інж. М. Лущак, Я. Загородний, інж. В. Голод, П. Семків, інж. С. Ґоляш, Б. Лесюк, інж. М. Гриневич, І. Галамай, адв. Я. Косач.

Контрольну комісію обрано в складі: д-р Р. Кобилецький, інж. М. Добровольський, Я. Мандзій, М. Павликович, І. Ривак, Ю. Верещак.

Почесними членами Дирекції є проф. Павло Баб'як і дир. Юліян Кавка.

Прелімінар бюджету подала Л. Левицька-Геромнімон, яка є екзекутивним директором і скарбником.

Щадницю "Певність" вітали — дир. Р. Мицик від світової Кооперативної Ради та від каси "Самопоміч", Тарас Дрозд від Організацій У.В.Ф. в Чікаґо і Палатайн, проф. А. Антонович від Літературного Фонду ім. І. Франка, дякуючи за пожертву в сумі 1,750 дол. Від Головного Уряду та членства УНСоюзу вітав головний радний М. Сорока. Д-р П. Вигінний вітав від кооперативи "Самодопомога".

Філія "Певности" в Палатайн добре розвивається, осягнувши півтора мільйона майна. Закуплена площа та будова власного приміщення допоможе ростові філії. Дискутанти та члени Дирекції стверджували дальший ріст української щадниці "Певність" та її служіння потребам рідної громади.

Спілка "Певність" затрудняє 23 сталих та 19 частинних працівників, які одержали 408,409 дол. платень.

Останнього року спілка "Певність" заохочувала членів до більших ощадностей, даючи корисні презенти (промоція). На закуп різного роду товарів домашнього вжитку видано 83 тисячі дол.

"Певність" має більшу земельну посілість у місті Берінґтон вартості 171 тисячі дол. та ділянку землі (лоту) під будову філії в Ролінґ Медовс біля Палатайн вартости 92 тис. долярів.

При щадниці "Певність" урухомлено "Вестерн Сервіс" корпорацію, яка дає громадянству різного роду забезпечення.

Спілка "Певність" є стало під контролею Федерального Уряду, урядів стейту, міста та під власною внутрішньою контролею.

"Певність" в Чікаґо та філія в Ролінґ Медовс — Палатайн дають повну фінансову обслугу для всіх членів.

Віримо, що українська громада як дотепер, так і далі полагоджуватиме всі фінансові справи в "Певності", щоб спільно працювати для нашого родинного та громадського життя.

Степан Ґоляш

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

ТАЙВАН ПРИСТУПАЄ до побудови автомобільного промислу. Уряд в Тайпеї звернувся до двох японських фірм — Тойота і Ніссан, щоб ті зложили свої оферти. Оферта Тойоти передбачує 418 мільйонів долярів коштів побудови, а Ніссану 400 мільйонів. Річна продукція буде 200,000 малих автомобілів.

Матура в „Рідній Школі" у Філядельфії

У суботу, 14-го червня, о год. 6-ій вечора, в залі Менор джуніор коледжу Сестер Василіянок на Факс Чейсі у Дженкінтавні, Па, відбулася презентація абітурієнтів і баль „Рідної Школи", який підготовив Батьківський комітет під проводом інж. Мирослава Лисобея.

Матуральний вечір відкрив ведучий мґр Ігор Шуст. Презентацію 19-ти абітурієнтів перевела Анна Максимович. До маршу грала Христина Головчак. Матуру склали: Юрій Богачевський, Віра Бойко, Василь Грушаник, Наталка Дуда, Олена Захарчук, Роман Качай, Оля Ковальчук, Андрій Лисобей, Маркіян Литвин, Наталка Луцишин, Оля Маслій, Дарія Мир, Ніна Пацовська, Маріянна Пришляк, Адамар Раковський, Дмитро Турченюк, Маркіян Шуст, Юлія Федик і староста кляси Марія Максимович. 10 абітурієнтів склали іспит з дуже добрим поступом.

Коротким словом прощали студентів директорка п-і Марія Одежинська, а відтак спільно з господарем кляси д-ром Михайлом Біликом, вони вручили абсольвентам дипломи. Від Батьківського комітету привітав абітурієнтів інж. Мирослав Лисобей, вручивши їм дарунок у формі образу-дереворити визначного мистця Якова Гніздовського та знімки таблльо. Від 11-ої кляси прощала друзів Ліда Лазор. Староста 12-ої кляси, Марія Максимович подякувала батькам і учителям та сказала, що „не важливе, хто з яким вислідом склав матуру, а важливе те, що ми осягнули знання українознавства. Наше місце в українській громаді, де ми знайдемо можливість — кожний в свій спосіб, допомогти поневоленій Україні".

Богдан Одежинський вручив грошові нагороди від Українського Народного Союзу п'ятьом визначним абітурієнтам. Нагороди одержали: Роман Качай, Андрій Лисобей, Марія Максимович, Адамар Раковський і Дмитро Турченюк. Ярослав Баранецький передав від СУК „Провидіння" книжку „Українська Ікона" Святослава Гординського, старості кляси Марії Максимович та заступникові старости — Романові Качаєві. Ведучий мґр І. Шуст. привітав присутніх на залі священиків: о. д-р. Івана Біланича, генерального вікарія, о. митрата Василя Головінського, о. Золочівського, о. Тараса Лончину, о. д-ра Івана Музичку і о. Ярослава Шуста; преподобних сестер Міріям Кляру, ЧСВВ, президента Менор джуніор коледжу та Мати Богданну, ЧСВВ, і гостю Раїсу Мороз. Молитву перед бенкетом провів о. д-р І. Біланич, після бенкету промовляла Р. Мороз. Нав'язуючи до слів Григорія Сковороди вона звернулася до абітуріянтів: „Найважливіша філософія життя, це пізнати себе. Візьміть це під розвагу на будуче". А відтак вона висловила признання дирекції „Рідної Школи" і батькам, які побороли всі труднощі еміграційних обставин і використали можливість навчати дітей української мови і культури при цьому заявивши, що нам потрібно свідомих, щирих українців, щоб ширили дійсну правду про Україну.

Господар 12-ої кляси, д-р Михайло Білик поґратулював ґрадуантам, подякував батькам і вчителям, активній і завжди готовій спішити з допомогою учительському зборові, директорці „Рідної Школи" Марії Одежинській та асистентці Наталі Пак за допомогу. „Громада очікує від вас, абітурієнтів, позитивної праці і дії. Не забувайте ідентичности свого народу. Якої заплати бажають учителі? Щоб учні оцінили їх труд, одобрили їхню працю; а ви це зробили, працюючи і осягаючи матуру", закінчив своє слово М. Білик.

Мґр Ігор Шуст представив присутнім на залі представників таких громадських організацій: голову Відділу УККА проф. д-ра Петра Стерча, голову СФУЖО — інж. Лідію Бурачинську, від ЗУАДК-у — Івана Яворського, Пласту пл. сен. Ірену Богачевську, Кредитівки „Самопоміч" — інж. Бориса Захарчука, Комітету Оборони Національних і Людських Прав в Україні — Одарку Турченюк, хору „Кобзар" — Роксоляну Гарасимович, хору „Прометей" — Николу Касіяна і головного радного СУК „Провидіння", — Мирона Баранецького.

Бенкет закінчено молитвою, що її провів гість з Риму, о. д-р Іван Музичка.

У розваговій частині виступав гуцульський танцювальний ансамбль „Черемош" під мистецьким керівництвом Д. Сороханюка, який чудово виконав три танці. Стилеві одяги, оригінальні музики, внесли справжній подих Гуцульщини. Сценку „Асистентка", авторства і режисури Зенона Чайківського, в музичномі оформленні Роксоляни Гарасимович, при фортепіяні — Христина Головчак, виконали учні „Рідної Школи" і за свій виступ зібрали гучні оплески. У підготові сценки допомалага Дарія Шуст, учителька „Рідної Школи". Я. Луців склав побажання абітурієнткам Вірі Бойко і Олі Ковальчук, членкам ансамблю „Черемош".

Інж. Мирослав Лисобей висловив признання членам Батьківського комітету, які вклали багато праці, щоб цей вечір був успішним, кожен зокрема совісно виконуючи призначену йому ділянку.

Вальсом батьків з абітурієнтами розпочавська баль. До танцю грала оркестра „Червона Калина" з Ню Йорку.

Усеж найкращою нагородою батькам, були їхні діти — абітурієнти.

А. М.